

Popis prezimujočih sivih čapelj *Ardea cinerea* in velikih kormoranov *Phalacrocorax carbo* v Sloveniji v letih 1994 in 1995

A survey of wintering Grey Herons *Ardea cinerea* and Great Cormorants *Phalacrocorax carbo* in Slovenia in 1994 and 1995

Iztok GEISTER

Dne 9. 3. 1993 je lovsko ribiški inšpektor Jože Muri z Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko na Brdu pri Kranju sklical pogovor za okroglo mizo o problematiki sive čaplje v okolici Kranja in s tem odprl vrata nizu razprav o vrednotenju ptic, ki se prehranjujejo z ribami. Razprave še niso končane, potekajo z ritmom dogajanja v naravi, se razvnamejo ob prihodu kormoranov, dosežejo vrelišče tik pred njihovim odhodom in se čez poletje popolnoma poležejo. Na srečanju na Brdu je republiški inšpektor za lov in ribolov Anton Simonič pozval ornitologe, naj organiziramo popis sivih čapelj. S popisom ugotovljeno številčno stanje sive čaplje v Sloveniji naj bo izhodišče za nadaljnje razprave o tem, ali je siva čaplja v Sloveniji škodljiva ali ne (GEISTER 1993). Komisija za kartiranje in štetje ptic pri Društvu za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije je naslednje leto takšen popis res organizirala, ga ponovila leta 1995 in popisu sive čaplje dodala še popis velikega kormorana. Problematika velikega kormorana je namreč zaradi množičnega prezimovanja te ptice ob naših vodah medtem eskalirala prek vseh razumnih meja. Gostujočim pticam grozi fizično uničenje, preganjanje na življenje in smrt.

METODA

Številčno stanje sivih čapelj in velikih kormoranov naj bi ugotovili s preštevanjem prezimujočih osebkov teh dveh vrst po vsej Sloveniji. Za čas popisa je bila izbrana sredina februarja, to je obdobje, ko se jate obeh vrst domnevno koncentrirajo pred skorajšnjim odhodom (v začetku marca) v gnezditvena območja. Da bi zagotovili čim boljšo udeležbo popisovalcev, popisni list je prejelo okrog 250 članov Društva za opazovanje in preučevanje ptic Sloveni-

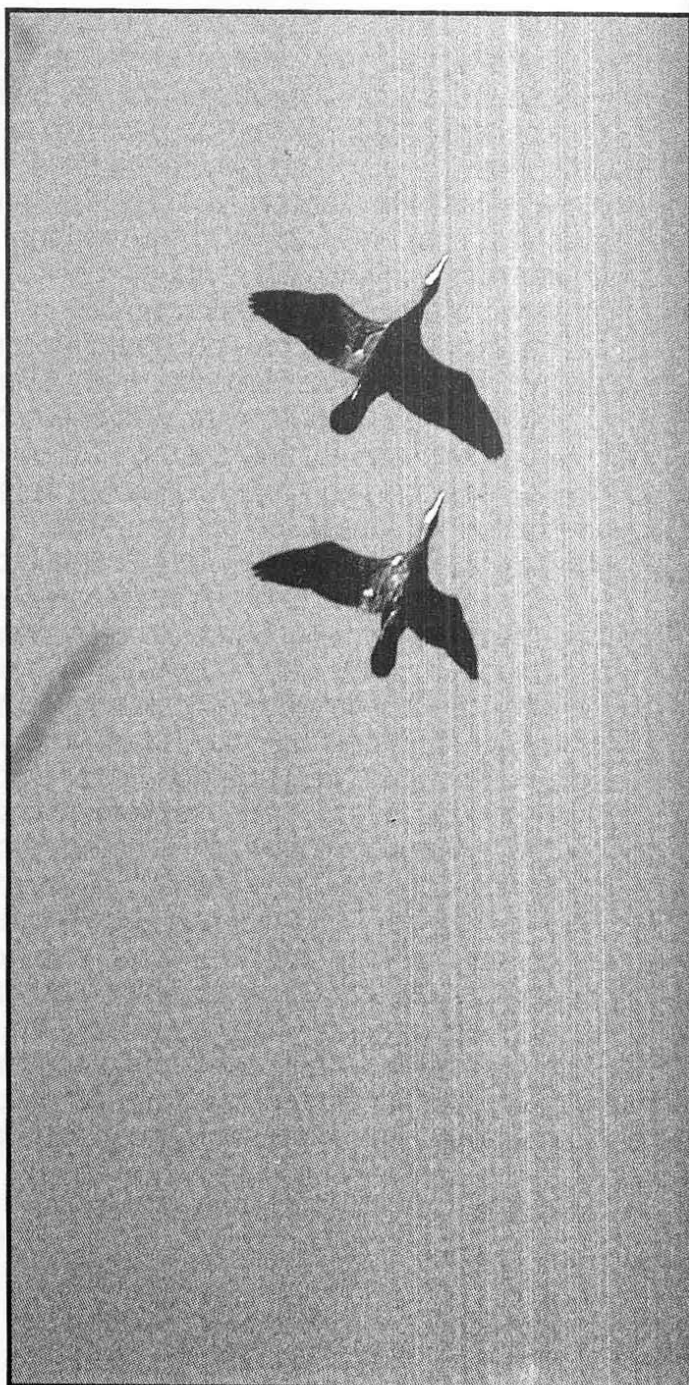

Foto: I. Geister

je, so bili za popis na voljo trije dnevi ob koncu tedna: 18., 19. in 20. februar leta 1994 in 10., 11. in 12. februar leta 1995. Če je kdo popisoval vse tri dneve na eni lokaliteti, smo upoštevali najvišje ugotovljeno število opazovanih osebkov v enem dnevu.

Popisni list na začetku vsebuje rubrike za vpis lokalitete in relacije (od enega kraja do drugega), podatka o dolžini relacije v km, značaj vodišča (ali gre za reko, ribnik, zadrževalnik itd.), podatka o tem, ali je vodišče gojitveno ali ne. Osebkovi ene in druge vrste so bili popisani ločeno po popisnih dnevih, razdeljeni glede na opravilo, pri katerem so bili opazovani in grupirani glede na številčnost oziroma velikost opazovane skupine. Zbrane so bile informacije o jesenskem prihodu prezimujočih ptic na popisno lokaliteto in o stalnosti zadrževanja. Izostal naj ne bi niti morebitni podatek o najdeni mrtvi ptici ene ali druge vrste. Končno smo popisovalce poprosili, naj zapišejo tudi javnomnenjske odzive na povečanje števila ptic, ki se prehranjujejo z ribami, med lovci in ribiči. Ostal je tudi prostor za pripombe in druga sporočila.

V letu 1994 so pri popisu sodelovali: Smiljan Bečani, Branko Bakan, Biološki krožek OŠ Mozirje, Darjo Bon, Saša Božič, Franc Bračko, Mare Budič, Lenart Cencič, Milan Cerar, Henrik Ciglič, Marijan Debelič, Franc Dečman, Branko Galjot, Iztok Geister, Marjan Gobec, Urška Hafner, Branko Jungič, Andrej Hudoklin, Franc Kosi, Boris Kozinc, Metka Lešnikar, Branko Lončarevič, Anka Markelj, Kristina Mažgon, Enver Melkič, Sergeja Padovac, Matija Rant, Andrej Sovinc, Miha Šesek, Dare Šere, Smiljana Škerjanc, Borut Štumberger, Barbara Taučar, Tone Trebar, Alojz Tovornik, Ivan Zlobko in udeleženci Zimskega ornitološkega tabora Drava '94.

V letu 1995 pa so pri popisu sodelovali: Smiljan Bačani, Nina Bednaršek, Darjo Bon, Ivo A. Božič, Franc Bračko, Jože Bricelj, Lenart Cencič, Milan Cerar, Milan Fakin, Darko Fekonja, Matjaž Debeljak, Damijan Denac, Franc Dežman, Beno Dovečar, Iztok Geister, Marijan Gobec, Franc Janžekovič, Branko Jungič, Jure Ju-

vanc, Danilo Kerček, Marija Sodja Kladnik, Tone Kladnik, Rajko Korajžija, Boris Kozinc, Andrej Kralj, Barica Kralj, Zvonko Lončarevič, Božidar Magajna, Dijana Mohor, Tihomir Makovec, Tomaž Mihečič, Nuša Osterman, Jože Pečnik z učenci OŠ Šmarjeta, Slavko Polak, Matija Rant, Janez Senegačnik, Bernarda Spegel, Andrej Šorgo, Smiljana Škerjanc, Karmen Špilek, Borut Štumberger, Rudolf Tekavčič, Alojz Tovornik, Tone Trebar, Ambrož Ugovšek, Miroslav Vamberger, Denis Vengust in Ivan Zlobko.

Vsem se za sodelovanje najlepše zahvaljujem.

REZULTATI

Med popisanimi lokalitetami prevladujejo lokalitete z ravninskih predelov Štajerske in Gorenjske, z Dolenjske so poročila s Krke in Radenskega polja, iz Bele krajine le z neznatnega odseka Kolpe, z Goriškega s posameznih odsekov Soče in Šempškega polja (Lijak, Vogršček), z Notranjske razen s Cerkniskega jezera ni poročil, enako s Koroške z izjemo Drave. Poročila z morja so locirana na Sečoveljske soline, Strunjan in Ankaran, vsa druga poročila so razdrobljena na opazovanje iz čolna od Savudrije do Debelega rtiča. Iz Prekmurja z izjemo odseka na Muri ni poročil. Od večjih rek so najbolj pregledane Drava, Sava, Savinja in Krka.

Med popisanimi lokalitetami prevladujejo odseki rek in jezer, sledijo zadrževalniki in ribniki. Potokov je bilo pregledanih zanemarljivo malo, čeprav so pomembno zadrževališče za sive čaplje. V letu 1994 je 43 anketirancev odgovorilo na vprašanje, ali je vodišče gojitveno: 13 z da, 22 z ne in 8 z ne vem, v letu 1995 pa 53: 14 z da, 25 z ne in 12 z ne vem. Torej je približno ena tretjina vseh popisanih lokalitet gojitvena.

Kot je razvidno iz Tabele 4, so bile tako sive čaplje kot kormorani najpogostejše popisane med prežanjem na plen (oziroma lovom) in na počivališču. Večina sivih čapelj je bila pri tem v skupinah od 2 - 3 osebkov, veliko ptic pa je bilo opazovanih posamično, kar je glede na na-

leto year	reka river	potok stream	travnik meadow	ribnik pond	zadrževalnik impounding reservoir	jezero lake	morje sea	drugo other
1994	29	2	3	3	7	10	3	3
1995	26	3	5	9	6	10	3	2

Tabela 1: Sestava popisanih lokalitet glede na značaj vodišča

Table 1: Structure of surveyed localities in view of the character of the water bodies

	1994	1995
število pregledanih lokalitet	52	53
število poročil o sivi čaplji	46	45
število poročil o velikem kormoranu	23	17

Tabela 2: Osnovni rezultati popisa. 25 lokalitet je bilo popisanih v obeh letih

Table 2: Basic results of the survey. Only 25 localities were surveyed in both years

čin prehranjevanja tudi pričakovano. Veliki kormorani so bili največkrat popisani na počiva-

porečje	popisani km	siva čaplja		veliki kormoran	
		Grey Heron		Great Cormorant	
river basin	surveyed km	1994	1995	1994	1995
Mura	40	13	-	330	-
Drava	93	179	156	559	661
Sava	84	131	142	736	889
Savinja	69	5	81	-	-
Krka	55	25	30	105	75
Soča	32	-	15	1	7
Kolpa	2,5	-	9	-	5
Primorje	40	-	10	6	76
Drugo		104	6	3	-
Skupaj (Total)		457	449	1740	1713

Tabela 3: Število popisanih sivih čapelj in velikih kormoranov ob vodah v Sloveniji februarja 1994 in 1995

Table 3: Number of registered Grey Herons and Great Cormorants along the Slovene waters in February 1994 and 1995

lišču, sicer pa so bili opazovani v različno velikih skupinah (Tabela 5). Ti podatki so bili za vsako vrsto posebej zajeti samo za leto 1995.

1995	A	B	C	D
siva čaplja	26	9	25	2
veliki kormoran	7	4	10	4

Tabela 4: Ptice so bile popisane: A=med lovom oz. prežanjem na plen, B=med letom, C=na počivališču, D=na prenočišču

Table 4: The birds were recorded: A=while catching (or waiting for) prey, B=in the air, C=at their resting place, D=at their roosting place

Na vprašanje, od kdaj se v zimi 1994/95 sive čaplje zadržujejo na popisni lokaliteti, je 13 anketirancev odgovorilo z besedama "vse leto", 8 pa z besedo "stalno", kar naj bi imelo enak

1995	2-3	3-10	10-50	50-100	100-500	posamično
siva čaplja	18	11	4	-	-	15
veliki kormoran	3	6	3	2	3	5

Tabela 5: Pogostost grupiranja na prehranjevališču glede na velikost skupine

Table 5: Frequency of grouping at feeding sites in view of size of the separate groups

pomen. Šest anketirancev je odgovorilo, da se sive čaplje zadržujejo vso zimo, 6 od novembra, 6 od decembra, po eden pa od septembra oz. jeseni. Večina vprašanih meni, da se na prezimovališču zadržujejo stalno, le 3 pa, da se zadržujejo s presledki. Pri velikih kormoranah so odgovori porazdeljeni takole: od oktobra 2, od novembra 3, od decembra 3 in od januarja 1. Šest anketirancev meni, da se veliki kormorani zadržujejo na opazovanem prezimovališču stalno, 6 pa s presledki.

Mrtvih ptic je bilo najdenih zelo malo: dve sivi čaplji (ena na Krki in ena na Ptujskem jezeru) in dva velika kormorana (eden pri Hotiču in eden pod Ravnico, oba na Savi).

Pričakovani pa tudi presenetljivi so odgovori anketirancev na vprašanje, kako gledajo na povečano število sivih čapelj in velikih kormoranov lovci oziroma ribiči. Medtem ko naj bi bila zelena bratovščina do tega pojava strpna, pa kažejo ribiči veliko nestrpnosti. Le 7 vprašanih je odgovorilo, da ribiči za zdaj nimajo pripomb, 15 da so prepričani, da jim ptice delajo veliko škodo, v štirih primerih pa je bilo mnenje celo naklonjeno pticam.

RAZPRAVA

Dveletni popis sivih čapelj in velikih kormoranov je pokazal, da je prezimujoča populacija obeh vrst presenetljivo stabilna. Vendar prešteti populaciji dveh ptičjih vrst s tako različnimi prehranjevalnimi navadami, kot jih imata siva čaplja in kormoran, ne moremo enačiti. Če

datum	15. 2.	17. 2.	18. 2.	19. 2.	20. 2.
število	29	96	145-150	170-175	125-130
ura	15	16	17,45	17,45	17,45

Tabela 6: Variabilnost štetja velikih kormoranov na Ptujem jezera 1994 (vir: Tovornik)

Table 6: Variable quantities of Great Cormorants counted at Ptujsko jezero (source: Tovornik)

za velikega kormorana lahko rečemo, da smo pregledali znaten del njegovega prehranjevalnega habitata, dokajšnje odseke največjih slovenskih rek, pa za sivo čapljo česa takega ne moremo trditi, saj se razen na rekah prehranjuje tudi na rečicah in potokih ter najrazličnejših manjših stoječih vodah, da o prehranjevanju na

ptice so se zadrževale birds were observed	datum date	čas štetja time of day when counted	odseki / sections					skupaj total
			1	2	3	4	5	
v zraku / in the air	15.1.	pozno popoldne / late afternoon	2	22	2	-	-	26
na drevju / in trees	27.1.	zgodaj popoldne / early afternoon	8	2	4	4	-	18
na drevju / in trees	27.1.	zgodaj popoldne (retour) / early afternoon	4	6	5	6	-	21
v vodi / in water	20.2.	zjutraj / in the morning	6	2	3	1	7	19

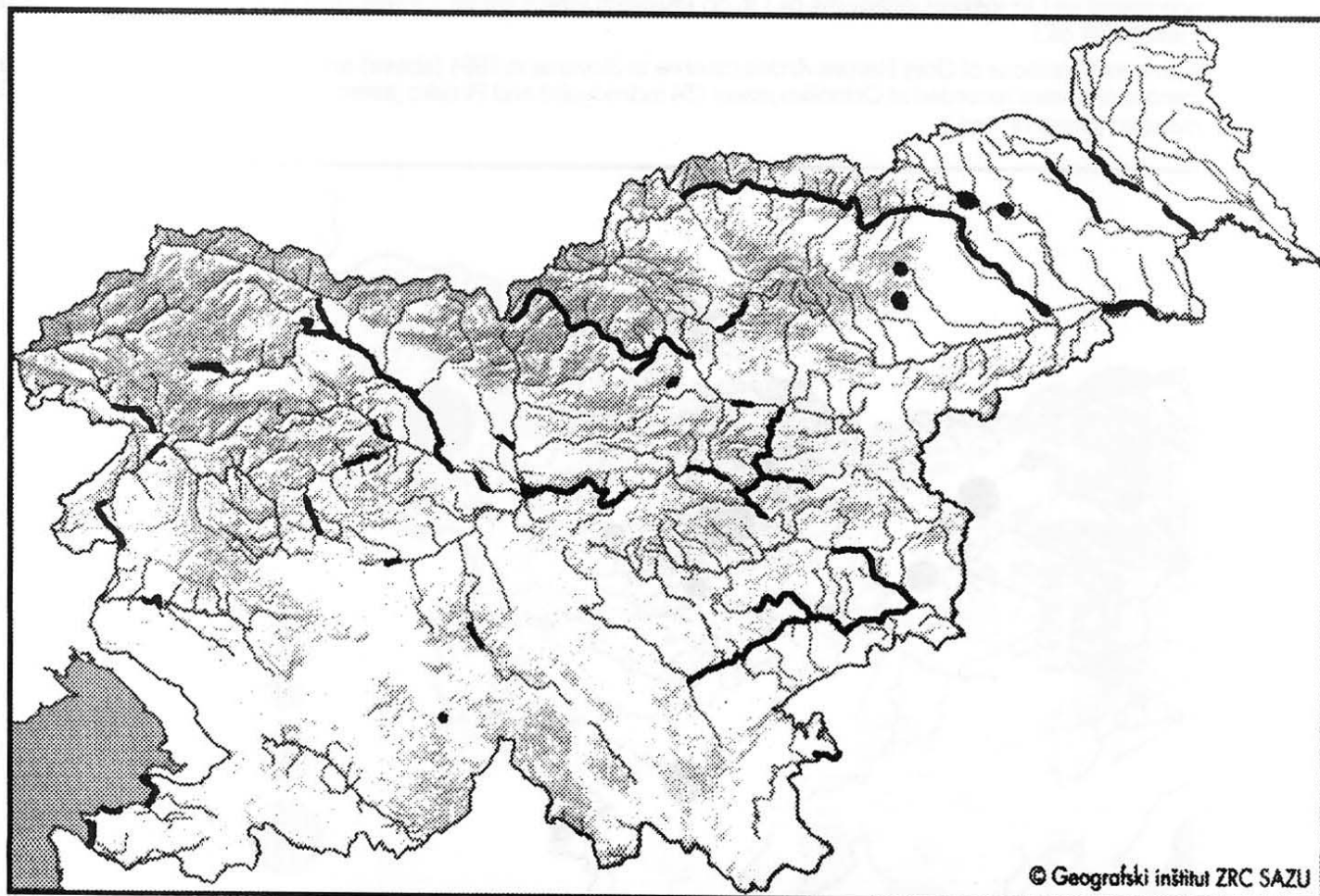
Tabela 7: Variabilnost štetja sivih čapelj na Savi (Struževo - Lancovo) 1994. Štetje je bilo opravljeno iz vlaka! (vir: Geister)
Table 7: Variable quantities of Grey Herons on the Sava river (Struževo - Lancovo) in 1994. The birds were counted from train (Source: Geister)

poljih sploh ne govorimo. Zagotovo smo popisali le neznamenit del njenega prehranjevalnega habitata, nemara desetino njenega akvatičnega habitata, kaj šele ves njen terestrični del! Tako je še najboljše, če pričujočo raziskavo razumemo kot pilotski projekt, pri katerem smo se, če nič drugega, naučili vsaj to, kako je treba čaplje in kormorane popisovati.

Sive čaplje najlažje preštejemo o mraku, ko se zberejo v jato in krožijo nad prenočiščem. Slaba stran takšnega popisovanja je v tem, da tako lahko v enem večeru popisemo eno samo jato, katere lokacijo pa moramo že prej vsaj približno poznati. Na prodnatih rekah sive čaplje zjutraj lovijo na pretržjih, to je na mestih, kjer

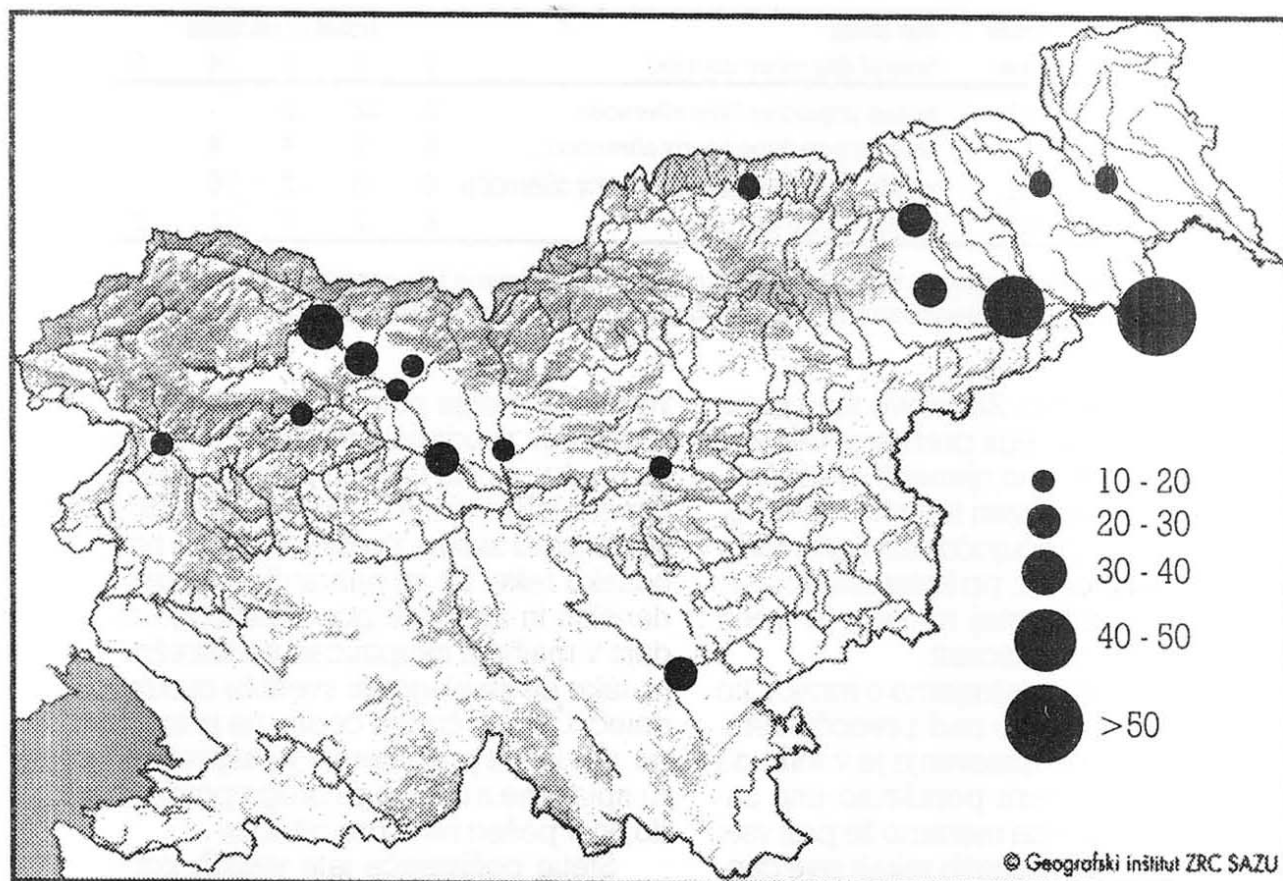
vodni tok menja položaj, se pravi tam, kjer se voda prek prodnikov preliva z ene strani struge na drugo. Na takšnih plitvinah nasedlo ribo čaplja zlahka ujame. Če vemo za pretržja, čaplje na preži zlahka preštejemo tudi na daljšem odseku reke. Ko se nahranijo, v poznih dopoldanskih in zgodnjih popoldanskih urah posedajo v majhnih skupinicah po obrežnem drevju, tako da jih v ugodni svetlobi opazimo že od daleč. Če vse čaplje čepijo na prisojnim bregu, jih zlahka preštejemo, v nasprotnem primeru splasene z osojnega brega povzročijo zmedo, ki ji pešec ne more biti kos.

Štetje počivajoče jate velikih kormoranov je lahko zavajajoče. Na dnevnih počivališčih na-

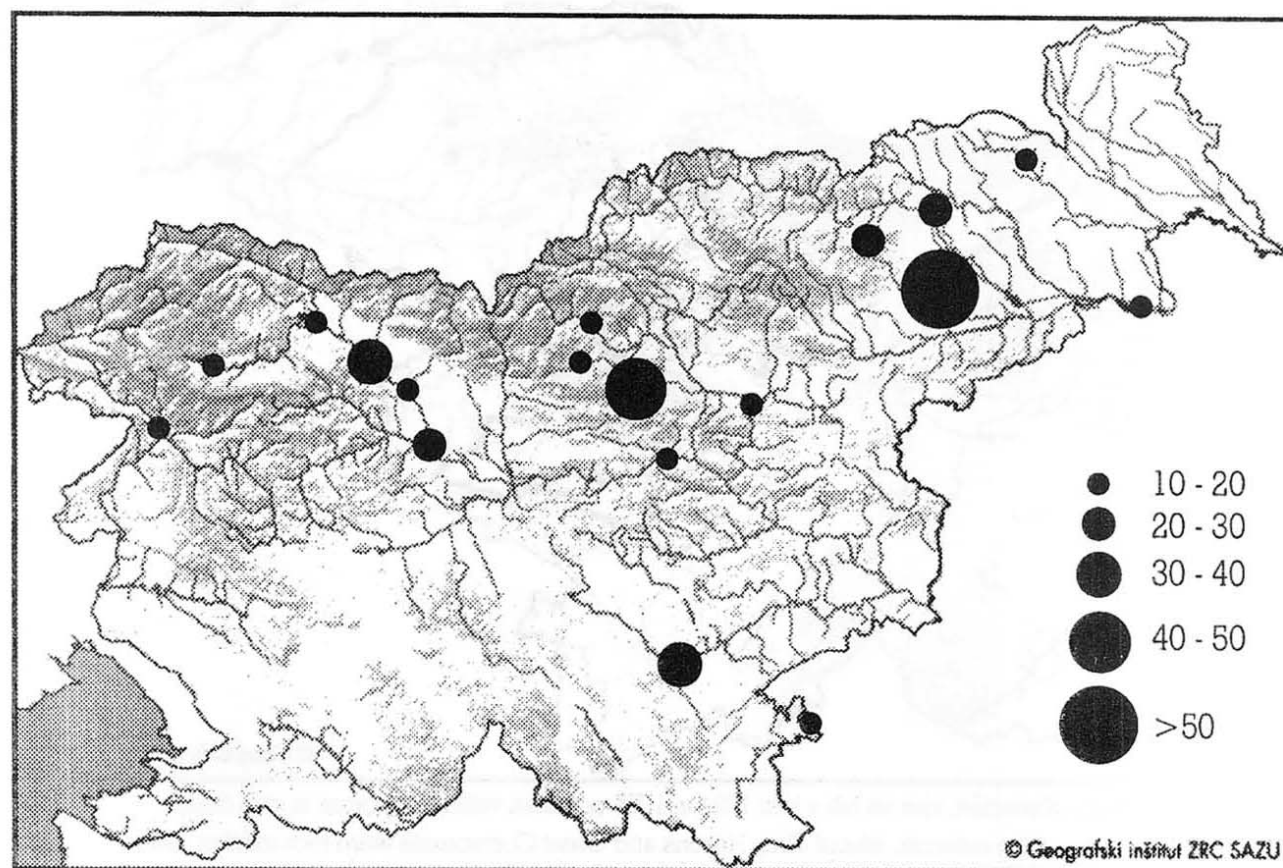
Slika 1: Odseki rečne mreže Slovenije, kjer so bili v letu 1994 in 1995 popisani veliki kormorani in sive čaplje

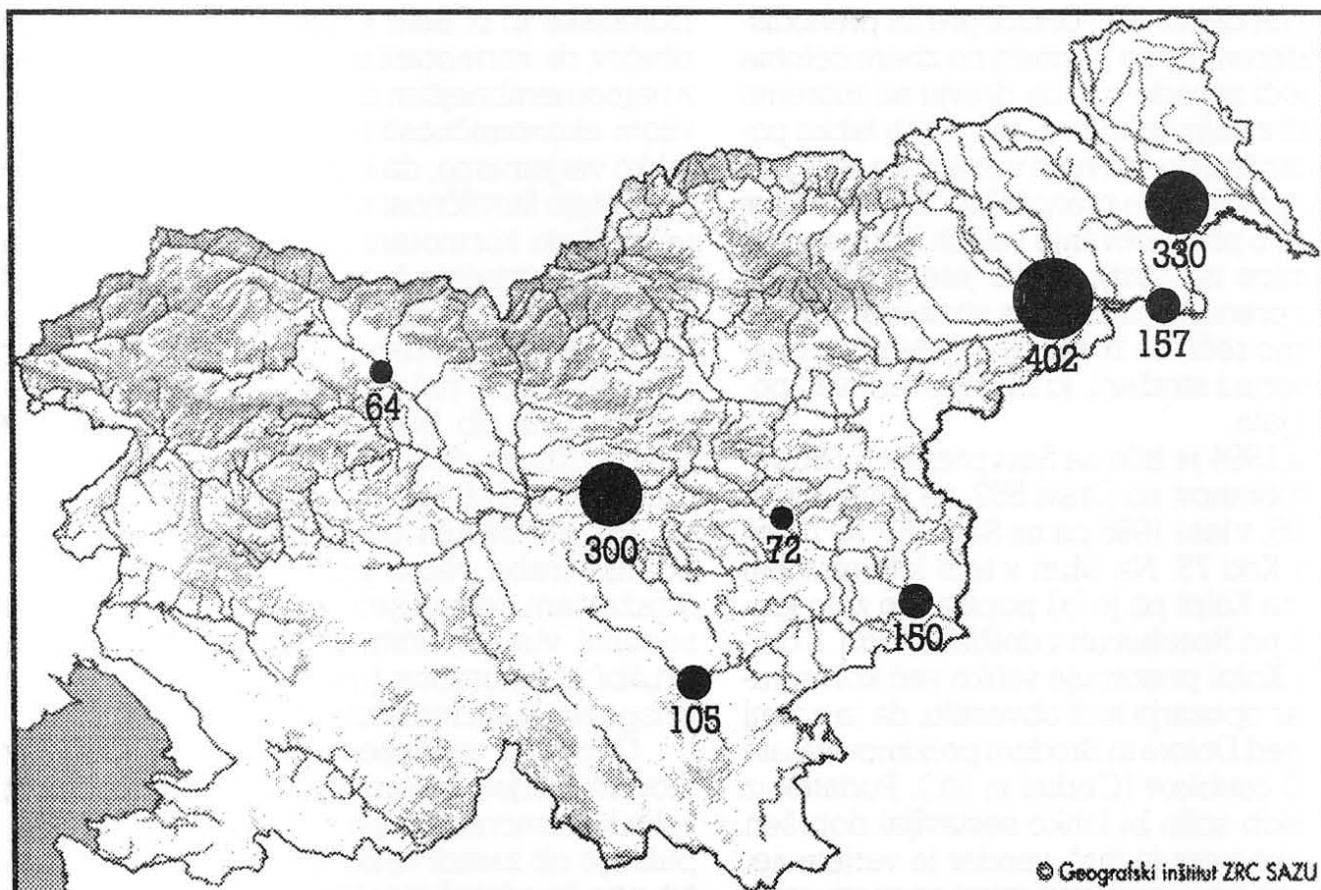
Fig 1: Sections of the Slovene river network, where Grey Herons and Great Cormorants were recorded in 1994 and 1995

Slika 2-3: Večje koncentracije sive čaplje *Ardea cinerea* v Sloveniji leta 1994 (zgoraj) in leta 1995 (spodaj). V letu 1994 sta bili največji koncentraciji na Ormoškem jezeru (54 os.) in ob Ptujem jezeru (42 os.), v letu 1995 pa v Sestržah (55 os.) in na Žovneškem jezeru (41 os.).

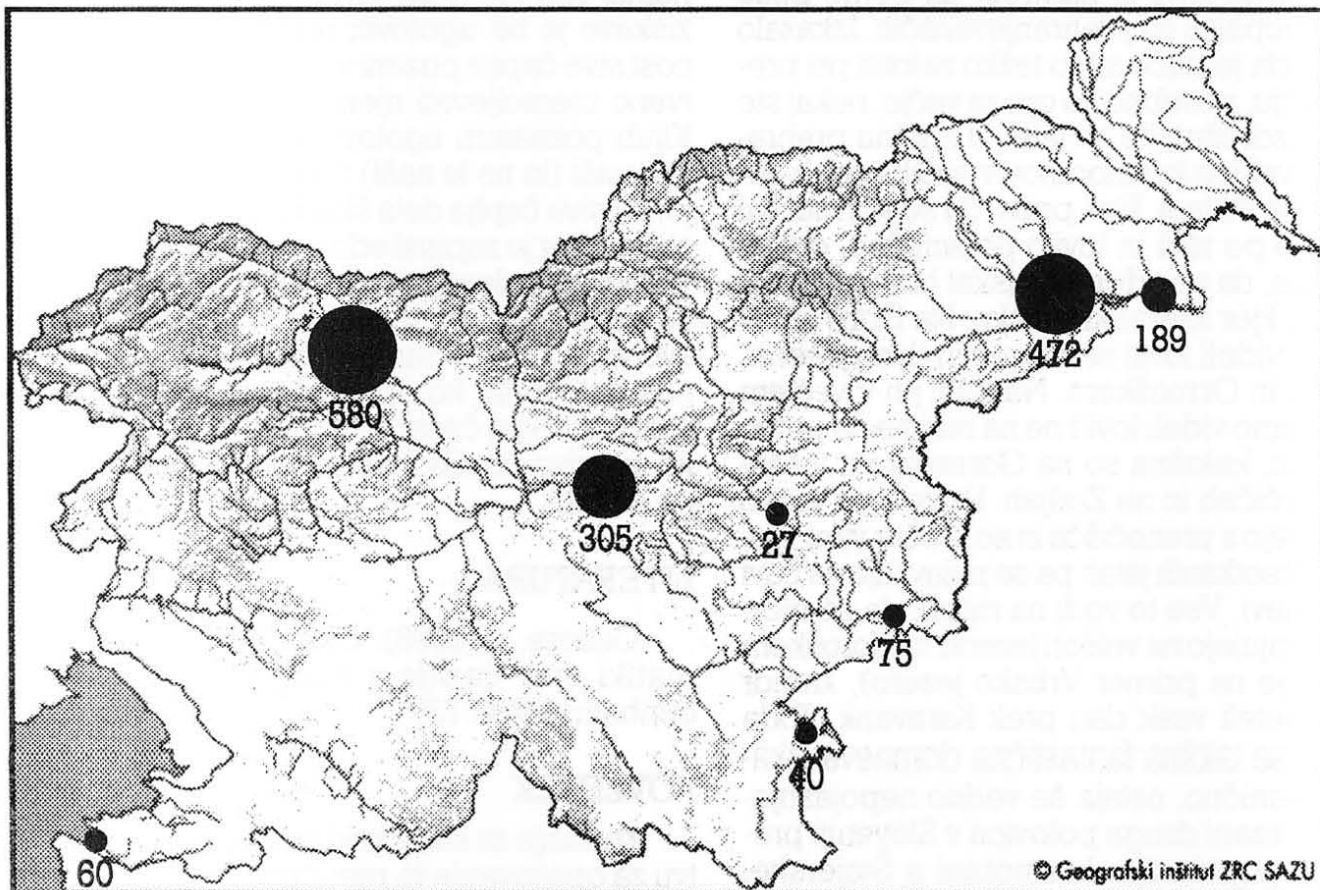
Fig. 2-3: Larger concentrations of Grey Herons *Ardea cinerea* in Slovenia in 1994 (above) and in 1995 (below). In 1995, the largest concentrations were recorded at Ormoško jezero (54 individuals) and Ptujsko jezero (42 ind.), in 1995 at Sestrže (55 ind.) and Žovneško jezero (41 ind.).

Slika 4-5: Večje koncentracije velikega kormorana *Phalacrocorax carbo* v Sloveniji v letu 1994 (zgoraj) in v letu 1995 (spodaj). 19. 2. 1994 je na Ptujskem jezeru prenočevalo 407, 7. 2. 1995 pa na Savi pod Ravnico 580 osebkov. Z Mure za leto 1995 ni podatkov, podatek s Kolpe je iz novembra, iz Sečoveljskih solin pa iz decembra 1994.

Fig. 4-5: Larger concentrations of Great Cormorants *Phalacrocorax carbo* in Slovenia in 1994 (above) and 1995 (below). On February 19th 1994, 407 individuals spent the night at Ptujsko jezero, while on February 7th 1995, 580 individuals were recorded at their roosting place along the Sava river at Ravnica. There are no details for the Mura river from 1995, while the record from the Kolpa river dates from November 1994 and the record from Sečoveljske soline from December 1994.

letimo le na delne jate, četudi gre za prenočišče, na katerem pa se podnevi ne zbere celotna jata. Ponoči seveda ptic na drevju ne moremo prešteti z daljnogledom, pač pa jih lahko povsem natančno preštejemo v zraku, ko se v gobjem redu približujejo prenočišču. Kot kaže (glej prispevek o prenočevanju velikih kormoranov pod Ravnico na Savi), velike jate puščajo na območju prenočišča čez dan stražarja. Vendar ne moremo reči, da bi bili vsi posamično opaženi kormorani stražarji, ki bi napovedovali pojav večje jate.

V letu 1994 je bilo na Savi prešteti 586 velikih kormoranov, na Dravi 559, na Muri 330 in na Krki 105, v letu 1995 pa na Savi 986, na Dravi 661 in na Krki 75. Na Muri v tem letu niso bili prešteti, na Kolpi pa je bil popisani le zelo kratek odsek pri Rosalnicah v dolžini 2,5 km. Domnevno na Kolpi prezimuje veliko več kormoranov, na kar opozarja tudi obvestilo, da je v zimi 1991/92 med Dolom in Brodom prezimovala jata okrog 200 osebkov (Cerlini in litt.). Podatek iz Sečoveljskih solin bi lahko sestavljal doberšen del "morske populacije", vendar je verjetneje, da je velikih kormoranov pozimi na morju veliko več. Na Soči je bilo popisanih le nekaj osebkov, večja jata za zdaj ni bila odkrita.

Odgovor na najzanimivejše vprašanje v "zadevi kormorani" je mnogo bolj zapleten, kot smo si lahko predstavljali ob načrtovanju popisa. Obetali smo si namreč, da bomo ptice najlažje popisali na prehranjevališčih. Izkazalo pa se je, da je ptice silno težko zalotiti pri prehranjevanju, posebno ko gre za večje, nekaj sto osebkov združujoče se jate. O načinu prehranjevanja velikih kormoranov v naših vodah obstajata dve razlagi. Ena pravi, da se kormorani razkropijo po reki in lovijo posamično, druga pa zatrjuje, da se odpravijo iskat hrano na velika jezera, kjer lovijo skupinsko. Na Dravi jih niso nikdar videli loviti na največjih dveh jezerih, Ptujskem in Ormoškem. Na Savi jih v večjem številu nismo videli loviti ne na reki ne na umetnih jezerih, kakršna so na Gorenjskem v Mostah, Mavčičah in na Zbiljah. Pa vendar vsako jutro izginejo s prenočišča in se zvečer vanj vračajo, v zdesetkanih jatah pa se pojavljajo na Savi tudi podnevi. Vse to vodi na misel, da se morja prehranjujejo na velikih jezerih na Koroškem (kakršno je na primer Vrbsko jezero), kamor naj bi poleteli vsak dan prek Karavank. Toda četudi bi se takšna fantastična domneva izkazala za resnično, ostaja še vedno nepojasnjeno, kje se hrani druga polovica v Sloveniji prezimujoče populacije, kormorani s Štajerske,

Dolenjske in iz Bele krajine. Četudi je trditev ribičev, da kormorani spraznijo reko, skregana z najpomembnejšim ekološkim pravilom, pravilom ekonomičnosti lova, ki jamči preživetje, lahko verjamemo, da kormorani do neke mere zmanjšajo številčnost rib na nekem rečnem odseku. Toda kormorani se na takšnem rečnem odseku zadržujejo 4 do 5 mesecev, pri čemer morajo vsak dan jesti. Če jata šteje 500 osebkov, potrebuje na dan najmanj 250 kg rib, kar pomeni 7 ton in pol rib na mesec in v štirih mesecih 30 ton rib. Naj me vrag pocitra, če je v Savi od Kranja do Jesenic z moščanskim jezerom vred kdaj živelo 30 ton rib!

Pri odkrivanju prehranjevališč bo v prihodnje treba večjo pozornost posvetiti t.i. stražarjem, osamljenim pticam in njihovi socialni vlogi v očitno odlično organizirani družbi kormoranov (glej nekaj več o tem v prispevku o kormoranih na Savi).

Ceprav je vseh prezimujočih sivih čapelj v Sloveniji verjetno najmanj dvajsetkrat toliko kot velikih kormoranov, njihov vpliv na naravno populacijo rib zaradi velike razpršenosti ter lovečih ptic še zdaleč ni tolikšen, kot je lahko vpliv kormoranov. Seveda je problematika ribogojnih objektov iz te razprave izvzeta. Pri t. im. gojitvenih potokih pa smemo govoriti o presežku rib nad naravno populacijo, tako da je vloga sivih čapelj v takšnih habitatih kvečjemu izravnalna. Namen naše favnistično usmerjene raziskave je bil ugotoviti razširjenost in številčnost sive čaplje pozimi v Sloveniji, ne pa znansstveno utemeljevati njeno vlogo v ekosistemu. Kljub poznanim ugotovitvam tujih znanstvenikov naši (in ne le naši) ribiči še vedno zatrjujejo, da siva čaplja dela škodo. Zato se kot iz sanj sliši to, kar je zapisal eden izmed anketirancev: "Ribiči so zadovoljni in pravijo, da jim sive čaplje delajo eno vrsto koristi, ker lovijo bolne in švohotne ribe...." Sanje pa bodo postale resničnost šele tedaj, ko ribiči od čapelj ne bodo pričakovali tega, česar se zdaj veselijo v sanjah... ko jim sive čaplje ne bodo delale ne škode in ne koristi!

LITERATURA

GEISTER, I. (1993): Okrogla miza o problematiki sive čaplje v okolici Kranja. *Acrocephalus* 59-59:138

POVZETEK

Komisija za kartiranje in štetje ptic pri Društvu za opazovanje in preučevanje ptic Sloveni-

je je februarja leta 1994 in 1995 organizirala tri-dnevni popis sivih čapelj in velikih kormoranov. Pregledana je bila približno ena desetina vseh rek in veliko manj potokov in stoječih voda. V letu 1994 je bilo pregledanih 52 in v letu 1995 53 lokalitet, pri čemer je bilo 25 lokalitet popisanih v obeh letih. V letu 1994 je bilo zbranih 46 in v letu 1995 45 poročil o sivi čaplji in 23 oziroma 17 poročil o velikem kormoranu. V letu 1994 je bilo popisanih 457 in v letu 1995 449 sivih čapelj. V letu 1994 je bilo popisanih 1740 in v letu 1995 1712 velikih kormoranov. Ocenjujemo, da število popisanih kormoranov približno ustreza njihovem dejanskemu številu v naravi, medtem ko je sivih čapelj v naravi nepri-merno več, kot jih je bilo prešteti, saj se zaradi oportunističnega načina prehranjevanja za-držujejo na neprimerno večjem ozemlju.

SUMMARY

In February 1994 and 1995, the Bird census and mapping committee within the Bird watching and bird study association of Slovenia organized a 3-day survey of Grey Herons and Great Cormorants. Only about one tenth of all of the Slovene rivers and much fewer streams and standing waters were examined. In 1994, 52 localities were surveyed, in 1995 one more, i.e. 53; 25 localities were surveyed in 1994 as well as in 1995. Regarding the Grey Heron, 46 reports were collected in 1994 and 45 in 1995. Concerning the Great Cormorant, 23 reports were made in 1994 and 17 in 1995. In 1994, 457 Grey Herons and 1740 Great Cormorants were recorded, while in 1995 the observers managed to record 449 Grey Herons and 1712 Great Cormorants. It is estimated that the numbers of recorded Great Cormorants more or less correspond with their actual numbers in nature, while the numbers of Grey Herons living in nature are incomparably greater than of those counted during the survey, for due to their opportunist manner of feeding they make use of much larger territory.

Iz ornitološke pozabe From the ornithological oblivion

Morski vran

Morski vran je velik skoraj kakor gos in tehta pet do sedem funtov, po postavi pa je bolj podoben racam, vendar ima dolg vrat ter do dva palca dolg in raven kljun, ki je na koncu kaveljčasto zakrivljen. Perje je temno rjavo, skoraj črno, in se malo spreminja na zelenkasto. Po glavi in po vratu ima tenka bela peresca, pomešana med črnimi, in tudi na bokih ima belo liso. Peresa v tilniku so podaljšana v kratko perjanico. Vse štiri prste na nogah ima zvezane s plavalno kožico. Oko je svetlozeleno. Na grlu ima majhno kožnato mošnjico.

Ta povodna ptica živi bolj po severnih krajih, pa tudi sem ter tja po srednji Evropi, v Sremu je npr. navadna ptica. Jeseni se pomika pruti jugu in na tej poti pride tudi v naše kraje in se včasih dalj časa zadržuje.

Morski vran živi večidel v večjih družbah, drugih ptic pa ne trpi blizu sebe. Je izvrsten plavalec in potapljač, pa tudi dobro leti. Če letečega kaj prestraši, pade kakor kamen v vodo in se potopi. Plava ravno tako hitro na vodi kakor pod vodo, navadno sta zunaj vode samo vrat in glava, posebno kadar se ne čuti povsem varnega. Prenočuje na drevju v gozdu in se trdovratno drži istega vsečnega kraja.

Ni zlepa tako požrešne ptice, kakor je morski vran. Hrani pa se skoraj s samimi ribami, zna jih prav spretno loviti. Ribnik, na katerega zahajajo morski vrani, bo kmalu prazen; zato pa to ribištvo zelo škodljivo ptico tudi povsod hudo preganjajo.

Ta požeruh vali dvakrat na leto, in sicer najraje v veliki družbi. Gnezdo je spleteno iz vrbovih šib, kotanja pa je obložena in zmeščana s travo. Včasih je na enem drevesu po 50 gnezd. Na takih gnezdiščih je listje po drevju in vse zelenje pod njim od njihovega blata kakor požgano. Stara oskrbujeta tri ali štiri mladiče z obilno hrano. Vsak čas prileti eden ali drugi s polnim goltom rib ter jih iznaga pred mladino. Mladi ostanejo v gnezdu tako dolgo, da lahko godni odletijo.

Za vranovo meso nihče ne mara, tudi jajca imajo neki neprijeten in zoprni okus.

Fran Erjavec: Domače in tuje živali v podobah.
III. del: Ptice, 2. snopič. Ljubljana, 1871